

ISTE AANTEKENING

Schema De bekendmaking. De wijste der lijnen. Een epos.

Ik schrijf gewoon over (woord voor woord) wat vandaag gedrukt staat in de Staatskrant:

‘Over 120 dagen bereikt de bouw van de *Integraal* zijn voltooiing. Nabij is het grootse, historische ogenblik waarop de eerste *Integraal* in de wereldruimte zal opklimmen. Duizend jaar geleden hebben uw heldhaftige voorzaten de ganse aardbol onderworpen aan de heerschappij van de Vereende Staat. U wacht een nog roemvollere daad: de algehele integratie van de oneindige vergelijking van het heelal, door middel van de glazen, elektrische, vuurspuwende *Integraal*. U zult weldra onbekende wezens die (wellicht nog in een wilde staat van vrijheid) op andere planeten huizen, onder het weldadige juk van de rede brengen. Indien zij niet zullen inzien dat wij hun het wiskundig feilloze geluk komen brengen, is het onze plicht hen te dwingen gelukkig te zijn. Maar alvorens tot wapengeweld over te gaan, beproeven wij eerst het woord als wapen.

Uit naam van de Weldoener wordt aan alle nummers van de Vereende Staat het volgende bekendgemaakt:

Eenieder die zich daartoe in staat voelt, is verplicht traktaten, epen, manifesten, oden of andere schrifturen samen te stellen over de schoonheid en de heerlijkheid van de Vereende Staat.

Dat zal de eerste lading zijn die de *Integraal* daarheen zal brengen.

Lang leve de Vereende Staat, lang leve de nummers, lang leve de Weldoener!’

Terwijl ik dit opschrijf voel ik mijn wangen gloeien. Dát is het: de algehele integratie van de grandioze kosmische vergelijking. Dát is het: het rechtbuigen van de barbaarse kromme, het strekken ervan langs de raaklijn (de asymptoot), langs een rechte. Want de lijn van de Vereende Staat is de rechte. De heerlijke, de goddelijke, de precieze, de wijze rechte: de wijste der lijnen...

Ik, D-503, de bouwmeester van de *Integraal*, – ik ben slechts een van de wiskundigen van de Vereende Staat. Mijn pen, meer gewoon aan cijfers, is niet bij machte de melodieën te scheppen van assonanties en rijmen. Ik zal enkel een poging ondernemen datgene op te tekenen wat ik zie, wat ik denk; of nauwkeuriger gezegd, wat wij denken (ja, zeker: wij, en laat dit WIJ dan de titel zijn van mijn aantekeningen). Maar immers: dit zal een afgeleide grootheid worden van ons leven, van het wiskundig volmaakte leven van de Vereende Staat, en als dat zo is, zal het dan niet vanzelf, buiten mijn wil om, een epos worden? Ja, dat zal het: dat gelóóf ik en dat wéét ik.

Terwijl ik dit opschrijf voel ik mijn wangen gloeien. Waarschijnlijk heeft het wel iets weg van wat een vrouw ondervindt wanneer zij voor het eerst binnen in zich de hartenklop bespeurt van een nieuw, van een nog piepklein, blind mensje. Men is het zelf, en tegelijkertijd ook weer niet. En maandenlang zal men het moeten voeden met zijn eigen sap, met zijn eigen bloed, om het vervolgens onder weëen van zich los te rukken en aan de voeten te leggen van de Vereende Staat.

Maar ik ben bereid, net zoals eenieder... of bijna eenieder van ons. Ik ben bereid.

2DE AANTEKENING

Schema Het ballet. Vierkantsharmonie. Een x.

Het is lente. Van achter de Groene Muur, van uit de woeste onzichtbare vlakten voert de wind geel honingzoet stof aan van zekere bloemen. Van dat zoete stof verdrogen je lippen (elk ogenblik laat je je tong erlangs strijken) en al de vrouwen die je tegenkomt hebben nu vast zoete lippen (en de mannen natuurlijk ook). Dat belemmert de logische gedachtegang enigszins.

Nee, dan de hemel! Diepblauw, door geen enkel wolkje ontsierd (hoezeer hadden de Ouden toch een barbaarse smaak, dat die onzinnige, rommelige, dom-botsende klompen damp hun dichters konden bezielen!). Ik houd, of ik ben ervan overtuigd dat ik geen vergissing maak wanneer ik zeg: wij houden alleen van een hemel zoals hij nu is, steriel en onberispelijk. Op zulke dagen is heel de wereld uit datzelfde hechte en duurzame glas gegoten als dat van de Groene Muur en dat van al onze gebouwen. Op zulke dagen zie je tot op de diepste blauwe diepte der dingen, zie je zekere ongekende, verbijsterende vergelijkingen daarvan, en wel in iets van de meest gewone, meest alledaagse soort.

Neem bijvoorbeeld dit: vanmorgen ben ik op de werf geweest waar de *Integral* wordt gebouwd; en opeens zag ik de machinerie: met gesloten ogen, vol zelfverloochening draaiden de bollen der regulateurs in het rond; de krukassen bogen flitsend naar links en naar rechts; trots schokte de balans met haar schouders; op de maat van de onhoorbare muziek voerde het holijzer van de schaaftank een hurkdans op. Opeens zag ik heel de schoonheid van dit grandioze machineballet dat door de luchtige azuren zon werd overgoten met stralen.

En dan verder, bij jezelf denk je: waarom is het mooi? Waarom is de dans mooi? En het antwoord: omdat het een *onvrije* beweging is, omdat heel de diepe zin van de dans nu juist in de absolute, esthetische onderworpenheid, in de ideale onvrijheid schuilt. En indien het juist is dat onze voorvaderen zich op de meest bezielde ogenblikken van hun leven (de religieuze mysteriën, militaire parades) overgaven aan de dans, dan kan dat slechts één ding betekenen: dat het onvrijheidsinstinct de mens van oudsher organisch eigen is, en dat wij, in ons huidige leven, slechts bewust...

Ik zal het later moeten afmaken: het nummerbord heeft geklikt. Ik sla mijn ogen op: natuurlijk, het is O-90. En over een halve minuut zal zij hier in eigen persoon voor mij staan: om met mij een wandeling te gaan maken.

Die lieve O! Ik heb altijd al de indruk gehad dat zij veel weg heeft van haar naam: een tiental centimeters beneden de Moedernorm, en daardoor lijkt ze helemaal rondgeslepen; en dan is haar mond, die elk woord van mij geopend tegemoet ademt, een rozerode O. En ook nog heeft ze een rond, mollig walletje om haar pols: net zoals je dat bij kinderen wel eens ziet.

Toen zij binnenkwam snorde het vliegwiel van de logica binnen in mij nog op volle toeren en begon ik overeenkomstig de traagheidswet over de zo-even door mij vastgestelde formule te spreken waarin wij allen, alsmede de machines en de dans, een plaatsje vonden.

‘Wonderbaarlijk, vindt u niet?’ vroeg ik.

‘Ja, wonderbaarlijk. Het is lente,’ glimlachte O-90 mij rozerood toe.

Nee maar, had u nog iets!: het is lente... Zij heeft het me daar over de lente. Zo zijn de vrouwen nou... Ik deed er het zwijgen toe.

Beneden. De boulevard staat vol: bij dergelijk weer besteden wij gewoonlijk ons persoonlijk uur na het noenmaal aan een extra wandeling. Zoals altijd zong de Muziekfabriek uit al haar bazuinen de Mars van de Vereende Staat. In afgepaste rijen, vier aan vier, stapten de nummers voort en sloegen geestdriftig de maat: honderden, duizenden nummers met blauwachtige unieven* aan en met gouden penningen op de borst (waarop het staatsnummer van iedere man en vrouw). Ook ik, wij met ons vieren, vormen een van de talloze golven in deze machtige stroom. Links van mij loopt O-90 (als een van mijn behaarde voorvaderen een duizend jaar geleden dit zou hebben geschreven, dan zou hij haar waarschijnlijk met die lachwekkende uitdrukking ‘de mijne’ hebben aangeduid); rechts van mij lopen twee onbekende nummers, de één een man en de ander een vrouw.

De zalig-blauwe hemel, de piepkleine kinderzonnetjes in elk der penningen, de gezichten, door geen uitzinnigheid van gedachten verduisterd... De stralen... u begrijpt het: alles bestond uit een eendere, stralende, glimlachende materie. En de koperen maten: ‘Tetteretè, tetteretè’, dat waren koperen treden die blikkerden in de zon, en met elke trede stijgt u al hoger, het duizelingwekkende blauw in...

En kijk, net zoals het die morgen gebeurd was op de werf, zag ik weer, als gold het de eerste maal in mijn leven, zag ik het beeld opeens in zijn geheel: de onverwrikbare rechte straten, het stralen-spattende glas van het plaveisel, de goddelijke parallellepipeda der doorzichtige woningen, de vierkantsharmonie der grijsblauwe gelederen. Welnu dan: alsof niet generaties achtereen, maar ik (niemand meer of minder dan ik) de oude God en het oude leven had overwonnen, niemand anders dan ik dit alles had geschapen, en ik sta daar gelijk

* Waarschijnlijk van het klassieke ‘uniform’.

een toren, en ik ben bang om mijn elleboog te verroeren, opdat niet de brokken der muren, der koepels en der machines neerstorten...

En daarna een oogwenk, en een sprong over eeuwen, van + naar -. Er schoot mij (klaarblijkelijk een associatie door contrast), er schoot mij opeens een schilderij uit het museum voor de geest: een boulevard van hen, van toen, van de eeuwen twintig, een overstelpend kleurig, warrelig gedrang van mensen, wielen, dieren, affiches, kleuren, vogels... En toch, men zegt dat het inderdaad zo geweest is, dat zoiets heeft bestaan. Mij kwam het zo onwaarschijnlijk voor, zo ongerijmd, dat ik me niet kon bedwingen en het opeens uitschaterde.

En tegelijk klonk er een echo, een lach, van rechts. Ik draaide mijn gezicht om: daar kreeg ik witte, ongemeen witte en scherpe tanden, een onbekend vrouwengezicht in het vizier.

‘Neemt u mij niet kwalijk,’ zei ze, ‘maar u overschouwde alles met zulk een bezieling, als een zekere mythische god op de zevende dag der schepping. Het komt mij voor dat u ervan overtuigd bent dat u en niemand anders ook mij hebt geschapen. Ik voel mij zeer geveid...’

Dat alles had ze gezegd zonder te lachen, ik zou zelfs willen zeggen: met een zekere mate van eerbiedigheid (wellicht was het haar bekend dat ik de bouwmeester van de *Integraal* was). Maar ik weet het niet: in haar ogen of wenkbrauwen lag een vreemde irriterende x, en ik kan die x met geen mogelijkheid vatten, in cijfers uitdrukken.

Om het een of ander raakte ik van de wijs en begon mijn lach, mij lichtelijk verstrikkend, logisch te motiveren. Het was volkomen duidelijk dat dit contrast, deze onoverkomelijke afgrond tussen toen en nu...

‘Maar waarom toch onoverkomelijk?’ (Wat een witte tanden!) ‘Over een afgrond kan men immers een brug slaan. Stelt u zich slechts voor: een trommel, bataljons, gelederen; dat was er immers ook, en dus...’

‘Maar natuurlijk: dat is duidelijk!’ riep ze uit (dat was een frappante kruising van gedachten: daar zei ze bijna met mijn eigen woorden wat ik vóór de wandeling aan het optekenen was). ‘Begrijpt u het wel: zelfs onze gedachten. Dat is zo, omdat niemand “één” is, maar altijd “één ván”. Wij zijn zo eender...’

Zij: ‘Bent u daarvan overtuigd?’

Ik merkte wenkbrauwen op die onder een scherpe hoek naar de slagen waren opgetrokken, als de scherpe hoorntjes van een x, raakte

weer van mijn stuk; ik blikte naar rechts, naar links; en...

Rechts van mij liep zij, dun, scherp, eigenzinnig-buigzaam als een sliet, I-330 (nu kon ik haar nummer zien); links liep O, helemaal anders, geheel uit cirkels opgebouwd, met het kinderswastje om haar pols; en aan de buitenzijde van ons viertal een mij onbekend mannelijk nummer, een die dubbelgebogen was, in de trant van een letter S. Wij waren allen verschillend...

En zij, rechts van mij, die I-330, had vermoedelijk mijn verbijsterende blik ondervangen, en zei met een zucht: 'Ja... Helaas!'

Eigenlijk was dat 'helaas' volkomen op zijn plaats. Maar alweer lag er zoiets vreemds op haar gezicht of in haar stem...

Met een voor mij doen ongewone bruuskheid zei ik: 'Nikstervan: helaas. De wetenschap groeit door, en het is duidelijk dat ze zo al niet nu, dan toch over een vijftig, honderd jaar...'

'Zelfs de neuzen van iedereen...'

'Zeker, ook de neuzen,' schreeuwde ik al bijna. 'Zodra er onverschillig welke reden tot afgunst bestaat... Zodra ik een neus heb in de vorm van een knoop, terwijl een ander...'

'Nou, u hebt zo te zien veeleer een "klassieke" neus, zoals men dat zei in de oude tijd. En dan die handen... Nee zeg, laat u die handen van u eens zien, laat ze eens zien!'

Ik kan het niet uitstaan, wanneer men mijn handen bekijkt: ze zitten onder de haren, ze zijn ruig: een of ander dwaas atavisme. Ik strekte mijn handen uit en zei met een zo neutrale stem als ik maar kon: 'Apenhanden.'

Zij sloeg een blik op mijn handen, toen op mijn gezicht: 'Ja, dat is een hoogst curieus akkoord,' taxeerde zij mij met de ogen, als woog zij me af; in de hoeken van haar wenkbrauwen flitsten de hoorntjes weer omhoog.

'Hij is aan mij toegewezen,' opende O-90 stralend-rozerood haar mond.

Ze had maar liever kunnen zwijgen, die opmerking sloeg helemaal nergens op. Over het algemeen genomen was die lieve O... hoe zal ik het zeggen... de snelheid van haar tong is niet juist berekend, de snelheid per seconde van de tong hoort altijd iets kleiner te zijn dan de snelheid per seconde van een gedachte, en volstrekt niet omgekeerd.

Aan het einde van de boulevard, op de accutoren, sloeg de klok galmend 17. Het persoonlijk uur was afgelopen. I-330 ging heen, samen

met dat S-vormige mannelijke nummer. Hij had zo'n... eerbied inboezemende en – nu zie ik het – als het ware zelfs bekend gezicht. Ik had hem ergens vaak ontmoet, maar ik kon het me niet zo meteen herinneren.

Tot afscheid grinnikte I mij – nog steeds net zo x-achtig – toe.

‘Komt u overmorgen eens een kijkje nemen in auditorium 112.’

Ik haalde mijn schouders op: ‘Indien ik een order krijg – om juist naar het auditorium te komen dat u heeft genoemd...’

En zij, met een zekere onbegrijpelijke overtuigdheid: ‘Die krijgt u.’

Op mij had deze vrouw net zo'n onaangename uitwerking als een onontbindbare irrationele term die per ongeluk in een vergelijking verdwaald is. En ik was blij dat ik, al was het maar voor eventjes, samen met de lieve O alleen mocht blijven.

Arm in arm liepen wij samen ons blokje om langs de boulevards. Op de hoek moest zij naar rechts, en ik naar links.

‘Ik zou vandaag zo graag bij u willen komen en de rolgordijnen neerlaten. Juist vandaag, zo meteen...’ O sloeg schuchter haar ronde, blauwkristallen kijkers naar mij op.

Die gekke O. Tja, wat kon ik haar zeggen? Ze was gisteren nog bij mij geweest en wist net zo goed als ik dat onze volgende seksuele dag overmorgen zou zijn. Dat was nog steeds datzelfde ‘voorbijstreven van de gedachte’ van haar, zoals er wel eens een (soms schadelijk) voortijdige vonkontlading kan voorkomen in een motor.

Bij ons afscheid heb ik haar twee... nee, ik zal nauwkeurig zijn: driemaal gekust op haar wonderbaarlijke, blauwe, door geen wolkje ontsierde kijkers.

3DE AANTEKENING

Schema Colbertjas. De Muur. De Tafelen.

Ik heb alles wat ik gisteren heb opgeschreven doorgekeken, en ik zie dat ik niet helder genoeg geschreven heb. Dat wil zeggen, voor een willekeurig iemand van ons is het allemaal volkomen duidelijk. Maar wie zal het zeggen: wellicht hebt u, onbekenden, aan wie de *Integraal* mijn aantekeningen zal brengen, wellicht hebt u het grote boek der beschaving slechts tot dezelfde bladzijde doorgelezen als onze voor-

vaderen een 900 jaar geleden. Wellicht kent u zelfs niet zulke elementaire begrippen als de Tafelen der Uren, de Persoonlijke Uren, de Moedernorm, de Groene Muur en de Weldoener. Ik vind het gek, en tegelijkertijd valt het mij heel moeilijk over dat alles te praten. Dat is precies eender als wanneer een schrijver van een, laten we zeggen zoste eeuw, in zijn roman zou moeten uitleggen wat een 'colbertjas', een 'appartement' of een 'echtgenote' eigenlijk is. En toch, als zijn roman voor wilden wordt vertaald, zou het dan denkbaar zijn dat men het zonder opmerkingen aangaande het 'colbertjasje' zou kunnen stellen?

Ik ben ervan overtuigd dat de wilde naar de 'colbertjas' keek met de gedachte: Nou, waarvoor dient dat? Het is alleen maar ballast. Het lijkt mij toe dat u net zo zou staan te kijken wanneer ik u zeg dat niemand van ons sinds de dagen van de Tweehonderdjarige Oorlog aan gene zijde van de Groene Muur is geweest.

Maar, lieve mensen, u zult toch een beetje moeten denken, dat geeft een hele steun. Het is immers duidelijk dat de hele geschiedenis der mensheid voor zover wij die kennen, de geschiedenis is van de overgang van nomadische levensvormen naar een al meer gezeten levenswijze. Volgt daar dan niet uit dat de meest gezeten levenswijze (de onze) tevens de meest volmaakte (de onze) is? Als de mensen hebben rondgezwakt over de aarde van het ene uiteinde naar het andere, dan is dat slechts geweest in prehistorische tijden, toen er nog naties, oorlogen, vormen van handel en de ontdekkingen van verschillende Amerika's waren. Maar waartoe, voor wie is dat nu nog nodig?

Ik geef toe: de gewenning aan deze gezeten levenswijze is ons niet zonder moeite en niet ineens ten deel gevallen. Toen tijdens de Tweehonderdjarige Oorlog alle wegen verwoest waren en overwoekerd met gras, zal het leven in steden die door groene wildernis van elkaar waren afgesneden, de eerste tijd vast wel heel ongeriefelijk hebben geleken. Maar wat zou dat immers? Nadat de mens zijn staart verloren had, zal hij waarschijnlijk ook niet ineens geleerd hebben hoe hij de vliegen moest verjagen zonder de hulp van die staart. Hij zal de eerste tijd ongetwijfeld gesmacht hebben zonder staart. Maar nu, kunt u zich nu voorstellen dat u een staart zou hebben? Of kunt u zich in de verbeelding naakt, zonder 'colbertjas' (het is mogelijk dat u nog rondwandelt in 'colbertjasjes') op straat voorstellen? Kijk, net zo is het met dit geval: ik kan mij geen stad voorstellen die niet omkleed

is met een Groene Muur, ik kan me geen leven voorstellen dat niet gestoken is in het plechtige cijfergewaad der Tafelen.

De Tafelen... Hier, op dit ogenblik kijken vanaf de muur in mijn kamer haar cijfers, van purper op een gouden veld, mij bar én teder in de ogen. Onwillekeurig rijst de herinnering op aan wat bij de Ouden een 'icoon' heette, en de lust bekruipt mij om gedichten of gebeden te maken (wat precies hetzelfde is). Ach, waarom ben ik geen dichter, dat ik u waardiglijk mocht bezingen, o, Tafelen, gij, hart en pols van de Vereende Staat.

Wij allen (en u misschien ook wel) hebben nog als kind, op school, in dat voortreffelijkste van alle tot ons gekomen monumenten der oude literatuur gelezen: 'Dienstregeling der Spoorwegen' heet het. Maar stelt u zelfs dit naast de Tafelen, en u zult het zien, het is grafiet naast diamant: in beide zit precies hetzelfde, C, koolstof; maar hoe duurzaam, hoe doorzichtig is, wat stráált de diamant. Wie van u wordt de adem niet benomen wanneer u daverend over de bladzijden van de 'Dienstregeling' raast. Maar de Tafelen der Uren doen eenieder van ons in werkelijkheid verkeren in de stalen zeswielige held van dat grootse epos. Elke morgen, met de nauwkeurigheid van de zeswieler, op precies hetzelfde uur en precies dezelfde minuut, staan wij, miljoenen, als één man op. Op precies hetzelfde uur beginnen we als één miljoenenlichaam ons werk, en scheiden er als één miljoenenlichaam mee uit. En terwijl we weer op precies dezelfde seconde, die de Tafelen hebben vastgesteld, tot één, miljoenenarmig lichaam samenvloeien, brengen wij onze lepels naar de mond; en op precies dezelfde seconde gaan wij uit wandelen en lopen wij naar het auditorium, naar de zaal van Taylороefeningen, leggen ons ter ruste...

Ik zal helemaal eerlijk zijn: een absoluut-nauwkeurige oplossing van het vraagstuk van het geluk hebben wij ook nog niet: tweemaal per dag, van 16 tot 17 en van 21 tot 22, valt het vereende machtige organisme uiteen in aparte cellen: dat zijn de door de Tafelen vastgestelde Persoonlijke Uren. Op die uren zult u zien dat in de kamer van de ene groep de rolgordijnen kuis zijn neergelaten, terwijl een tweede groep afgepast, op de koperen ladders van de Mars voortgaat over de boulevard, en een derde – evenals ik op dit ogenblik – achter een bureau zit. Maar ik geloof vast en zeker (laten ze mij desnoods een idealist en een fantast noemen), ik geloof erin: vroeg of laat, maar éénns zullen wij ook voor deze uren een plaatsje vinden in een alge-

mene formule, ééns zullen alle 86 400 seconden opgaan in de Tafelen der Uren.

Ik heb veel onwaarschijnlijk moeten lezen en horen over de tijden toen de mensen nog in vrije, d.w.z. ongeorganiseerde, wilde staat leefden. Maar het onwaarschijnlijkst van al heeft mij altijd met name het volgende geleden: hoe het toenmalige staatsgezag, zelfs al was het dan een staatsgezag in wording, het heeft kunnen toestaan dat de mensen leefden zonder enige tegenhanger van onze Tafelen, zonder verplichte wandelingen, zonder een stipte regeling van etenstijden, dat ze opstonden en gingen slapen wanneer het hun maar in de bol opkwam; sommige historici beweren zelfs dat in die tijden op straat de hele nacht de lichten brandden, dat er de hele nacht mensen rondliepen en rondreden op straat.

Kijk, dat kan ik nou met geen mogelijkheid vatten. Immers, hoe beperkt hun verstand ook geweest mag zijn, ze hadden toch moeten begrijpen dat een dergelijk leven klinkklare massale moord betekende; alleen dan langzame moord, dag in dag uit. De staat (de humaniteit) verbood één persoon ter dood te brengen en verbood niet miljoenen half te vermoorden. Het doden van één mens, d.w.z. het verminderen van de som der mensenlevens met 50 jaar, dat was misdadig, terwijl het verminderen van de som der mensenlevens met 50 miljoen jaar niet misdadig was. Nou, is dat niet belachelijk? Bij ons zal een willekeurig tienjarig nummer dit wiskundig-morele vraagstuk in een halve minuut oplossen; bij hen konden ze het niet, al hun Kanten tezamen (daar geen der Kanten op het idee is gekomen een systeem van wetenschappelijke ethiek op te bouwen, d.w.z. een ethiek die gebaseerd was op aftrekken, optellen, delen en vermenigvuldigen).

En dan dit: is het soms niet absurd, dat een staat (dat durfde zich een staat te noemen!) het seksuele leven buiten elke vorm van controle kon laten? Iedereen kon wanneer en hoeveel hij maar wilde... Volkomen onwetenschappelijk, als wilde beesten. En als wilde beesten, blindelings, brachten zij kinderen voort. Is het niet belachelijk: bekend te zijn met de tuinbouw, met de kippenfokkerij, met de vissteelt (wij beschikken over nauwkeurige gegevens, dat zij met dat alles bekend waren) en dan geen kans te zien tot de laatste trede van die logische trap op te klimmen: namelijk tot de kinderteelt? En niet door te denken tot onze Moeder- en Vadernorm?

Het is zo belachelijk, zo onwaarschijnlijk, dat ik het nu wel heb opgeschreven, maar mij meteen bang afvraag: maar als u, onbekende lezers, mij nu eens voor een kwaadaardige grappenmaker zoudt houden? Straks denkt u nog dat ik gewoon wat de spot wil drijven met u en met een ernstig gezicht baarlijke nonsens verkoop.

Maar ten eerste: ik ben niet in staat tot grapjes; in elk grapje sluipt als een verholen functie de leugen in; en ten tweede: de Vereendestaatse Wétenschap bevestigt dat het leven der Ouden van dien aard en niet anders is geweest, terwijl de Vereendestaatse Wetenschap zich niet kan vergissen. En trouwens, waar had die staatslogica toen vandaan moeten komen, toen de mensen in een staat van vrijheid leefden, d.w.z. als die van wilde beesten, van apen, van kudden? Wat kan men van hen verlangen, als zelfs nog in onze tijd (ergens van de bodem vandaan, vanuit de ruwharige diepten) een enkele maal de woeste, aapachtige echo weer opklinkt!

Gelukkig slechts een enkele maal. Gelukkig zijn het slechts kleine mankementen aan onderdelen: ze zijn gemakkelijk te verhelpen zonder de bestendige, grootse voortgang van de hele Machine stop te zetten. En om een kromgetrokken bout eruit te wippen hebben wij de bekwame, drukkende hand van de Weldoener, hebben wij het ervaren oog der Beschermers...

Ja, à propos, nu weet ik het weer: dat dubbelgebogen S-vormige nummer van gisteren, het komt mij voor dat ik hem wel eens uit het Bureau van Beschermers heb zien komen. Nu begrijp ik hoe het komt dat ik dat instinctieve gevoel van eerbied voor hem kreeg en dat gevoel van onbeholpenheid toen die vreemde I in zijn bijzijn... Ik moet bekennen dat die I...

Er wordt geluid voor het slapen: 22.30 uur. Tot morgen.

4DE AANTEKENING

Schema De wilde met de barometer. Epilepsie.

Och, als nu eens.

Tot op heden is mij alles in het leven duidelijk geweest (ik heb, lijkt me zo, niet voor niets een zekere voorliefde voor juist dat woordje 'duidelijk'). Maar vandaag... Ik begrijp het niet.

Punt 1: ik heb inderdaad order gekregen om precies in dat auditorium 112 te komen, zoals zij mij dat ook gezegd had. Hoewel de waarschijnlijkheid

$$\frac{1500}{10\ 000\ 000} = \frac{3}{20\ 000}$$

bedroeg (1500 is het aantal auditoria, 10 000 000 dat der nummers). En punt 2: ... Overigens, ik kan het beter op de rij af doen.

Het auditorium. Een geweldige, door het zonlicht doorschenen halve bol, bestaande uit massieve glazen blokken. Cirkelvormige rijen van verheven bolvormige, gladgeschoren hoofden. Met licht popelend hart keek ik om mij heen. Ik denk dat ik rondspeurde om te zien of ook ergens boven de lichtblauwe golven der unieven een roze-rode sikkel zou opblinken: de lieve lippen van O. Kijk, daar had je een stel ongemeen witte en scherpe tanden, die leken op... nee, dat was het niet. Vanavond, om 21 uur, zal O bij mij komen: het verlangen om haar hier te ontdekken was volkomen natuurlijk.

Hoor, daar ging de bel. Wij stonden op, zongen de Hymne van de Vereende Staat, en daar stond al schitterend met zijn gouden luidspreker en met zijn scherpzinnigheid de fonolector op het podium.

‘Geachte nummers! Onlangs hebben de archeologen een boek uit de 20ste eeuw opgegraven. Daarin verhaalt een ironische auteur van een wilde en een barometer. De wilde had opgemerkt dat telkens wanneer de barometer op “regen” bleef staan, het ook inderdaad regende. En aangezien nu de wilde zin had gekregen in een buitje regen, peuterde hij er precies zoveel kwik uit, dat het niveau op “regen” kwam te staan (op het scherm: een wilde in vederdos, die het kwik eruit pulkt: gelach). U lacht: maar vindt u niet dat de Europeaan van die tijd het veel en veel meer verdient uitgelachen te worden? Evenals de wilde wenste de Europeaan “regen”, namelijk regen met een hoofdletter, algebraïsche regen. Maar hij stond voor de barometer als een verzopen kat in de kou. De wilde had tenminste meer durf en energie en (zij het ook een barbaarse) logica: hij vermocht het vast te stellen dat er een verband bestond tussen oorzaak en gevolg. Nadat hij het kwik eruit had gepeuterd, vermocht hij de eerste stap te zetten op die grootse weg, waarlangs...’

Op dat ogenblik (nogmaals: ik schrijf zonder ook maar iets te ver-

helen), op dat ogenblik dan werd ik voor enige tijd als het ware ondoordringbaar voor de opwekkende stromen die gevloeid kwamen uit de luidsprekers. Het was mij plotseling of ik voor niets hierheen was gekomen (waarom ‘voor niets’, en hoe had ik níet kunnen komen, nu daartoe eenmaal order was gegeven?); het was mij opeens of het allemaal hol was, een loze dop. En het lukte mij pas weer met moeite mijn aandacht in te schakelen, toen de fonolector al was overgegaan tot het eigenlijke thema: tot onze muziek, tot de wiskundige compositie (de wiskundige is de oorzaak, de muziek het gevolg), tot de beschrijving van de onlangs uitgevonden musicometer.

‘Door eenvoudig dit zwengeltje hier rond te draaien kan eenieder van u wel drie sonates per uur produceren. Nee, welk een moeite kostte het dan eer het uw voorzaten gelukte! Zij konden slechts scheppen wanneer zij zich hadden opgevizeld tot aanvallen van “inspiratie”, een onbekende vorm van epilepsie. En hier heeft u dan een hoogst vermakelijke illustratie van hetgeen er bij hen uit kwam: muziek van Skrjabin, 20ste eeuw. Deze zwarte kist hier, – op het podium werd het gordijn uiteengeschoven, en daar stond dat oeroude instrument van hen – ‘deze kist noemden zij “vleugel-royal” ofwel “koninklijke vleugel”, hetgeen nog eens ten overvloede aantoont hoezeer heel hun muziek...’

En verder kan ik het me weer niet herinneren, het is heel goed mogelijk, omdat... Nou ja, goed, ik zal het rechtuit zeggen: omdat zij op de ‘royale’ kist was toegelopen, die I-330. Waarschijnlijk was ik gewoon getroffen door haar onverwachte verschijning op het podium.

Zij had een fantastisch kostuum aan uit de oude tijd: een zwarte nauwsluitende japon, die het wit van haar blote schouders en borst scherp accentueerde, en die warme, op de adem wiegelende schaduw tussen... en de verblindende, haast kwaadaardige tanden...

Een glimlach als een angelsteek, hierheen, de zaal in. Ze ging zitten en begon te spelen. Een woest, krampachtig, bont allerlei, zoals heel het leven van die mensen van toen, geen schaduw van verstandelijke werktuiglijkheid. En natuurlijk hadden zij rondom mij gelijk: iedereen lachte. Slechts enkelen... maar waarom toch ook ik, ook ik?

Ja, epilepsie is een zielsziekte, een pijn... Een sluipende, zoete pijn, een angelsteek: en o, dat hij nóg dieper, nóg pijnlijker mocht indringen! En daar, langzaam, is de zon. Niet de onze, niet die azuur-

kleurig-kristallen zon die gelijkmatig door de glazen bakstenen heen glanst, nee: een woeste, voortjagende, verzengende zon, werp alles van je af, alles aan kleine flenters.

Het nummer dat vlak naast mij zat loenste naar links, naar mij, en gniffelde. Om een of andere reden heeft zich één ding héél helder vastgezet in mijn herinnering: ik zag hoe een microscopisch klein speekselblaasje op zijn lippen naar buiten sprong en uiteenspatte. Dat blaasje ontvulde mij. Ik was weer mijzelf.

Zoals alle anderen hoorde ik slechts het onzinnig, rusteloos gerammel van snaren. Ik zat te lachen. Alles was weer licht en eenvoudig. De begaafde fonolector had ons een ál te levendig beeld geschetst van die barbaarse tijden; dat was alles.

Met welk een genot heb ik daarna geluisterd naar onze hedendaagse muziek. (We kregen er een demonstratie van aan het eind: voor het contrast.) De kristallen chromatische toontrappen van convergerende en divergerende oneindige reeksen, en de sommerende akkoorden der formules van Taylor en van Mac Laurin; de log-vierkante passages van hele tonen, van de broek van Pythagoras; de weemoedige melodieën van een wegebbende-trillende beweging; helle maten, afgewisseld door de lijnen van Fraunhofer in de pauzes: de spectraalanalyse der planeten... Welk een grootsheid! Welk een onwrikbare wetmatigheid! En hoe pover is de eigenzinnige, door niets (behalve de woeste fantasieën) ingeperkte muziek der Ouden...

Zoals gewoonlijk gingen allen in welgevormde rijen, vier aan vier, door de brede deur het auditorium uit. Er schoot een glimp voorbij van een bekende dubbelgebogen gestalte; ik maakte beleefd een buiging.

Over een uur moest de lieve O bij mij zijn. Ik voelde mij prettig en op een nuttige wijze opgewonden. Thuis ging ik vliegensvlug naar het kantoor, stak de ambtenares mijn rozerode biljet toe en nam het bonnetje voor de rolgordijnen in ontvangst. Dat krijgen wij alléén op onze seksuele dagen. Terwijl wij anders altijd tussen onze doorzichtige, als uit glinsterende lucht geweven, muren te kijk zitten, altoos omspoeld door licht. Wij hebben niets voor elkander te verbergen. En daarenboven verlicht het de zware en verheven arbeid der Beschermers. Anders weet men nooit wat er zou kunnen gebeuren. Het is mogelijk dat met name de vreemde, ondoorzichtige woonoorden der Ouden de kiem hebben gelegd voor die armzalige hokjesgeest

van hen. 'Mijn (sic!) huis is mijn burcht'; zo ver móést het toch wel komen!

Om 22 uur liet ik de rolgordijnen zakken, en op datzelfde ogenblik kwam O enigszins buiten adem binnenlopen. Ze stak mij haar rozerode mondje toe... en haar rozerode biljetje. Ik rukte er de coupon af, en kon mij niet meer losrukken van haar rozerode mond tot aan het allerlaatste ogenblik, 22. 15 uur.

Daarna liet ik haar mijn 'aantekeningen' zien en sprak (naar het schijnt, heel goed) over de schoonheid van het vierkant, van de kubus en van de rechte. Zij zat zo betoverend-rozerood te luisteren... en opeens welde uit haar blauwe ogen een traan, en nog één, en een derde; midden op de geopende pagina (pag. 7). De inkt vervloeiده. Tja, ik zal het moeten overschrijven.

'Lieve D, och, als nu toch eens alleen... als nu eens...'

Nou, wát 'als nu eens'? Wát 'als nu eens'? Alweer dat oude liedje van haar: een kind. Of soms iets nieuws betreffende... betreffende die andere? Alhoewel dit toch wel als het ware... Nee, dat zou ál te dwaas zijn.

5DE AANTEKENING

Schema Het vierkant. De gebieders van de wereld.
Een aangename en tevens nuttige functie.

Het is wéér niet je dát. Alweer spreek ik met u, mijn onbekende lezer, alsof u... Nou, laten we zeggen, alsof u een oude kameraad van mij bent, R-13, de dichter, die met de negerlippen, nou ja, iedereen kent hem. Maar intussen is het zo, dat u daar op de Maan, op Venus, op Mars of Mercurius zit, terwijl geen mens u kent, weet waar u bent en wie u bent.

Dit bijvoorbeeld: stelt u zich een vierkant voor, een levend, prachtig vierkant. En dat vierkant moet over zichzelf, over zijn leven vertellen. U begrijpt wel: het laatst van al zou het bij het vierkant opkomen om te spreken over het feit dat alle vier zijn hoeken gelijk zijn: dat ziet het vierkant eenvoudig niet meer, zo gewoon, zo alledaags is dat voor hem. Welnu, in een dergelijke positie als dat vierkant verkeer ook ík de hele tijd. Nou, neemt u desnoods die rozerode coupons en

alles wat daarmee in verband staat: voor mij is dat een soort gelijkheid der vier hoeken, maar voor u is het misschien wel iets zuiverders dan het binomium van Newton.

Welnu dan. Eén der oude wijzen heeft (bij toeval uiteraard) een zinvolle waarheid gezegd: 'De liefde en de honger heersen over de wereld.' *Ergo*: om de wereld onder zijn heerschappij te brengen moet de mens de gebieders van de wereld onder zijn heerschappij brengen. Onze voorvaderen hebben ten langen leste de Honger tegen een hoge tol bedwongen: ik heb het over de Grootse Tweehonderdjarige Oorlog, over de oorlog tussen stad en platteland. Waarschijnlijk uit hoofde van religieuze vooroordelen hielden de wilde christenen halsstarrig vast aan hun 'brood'*. Maar in 35 voor de stichting van de Vereende Staat werd ons huidige, uit aardolie gewonnen voedsel uitgevonden. Zeker, slechts 0,2 van de bevolking van onze aardbol heeft het overleefd. Maar wat was daarentegen (gereinigd van het vuil van duizenden jaren) het aangezicht der aarde blinkend schoon geworden! En daar staat ook tegenover dat die nul komma twee de gelukzaligheid mochten proeven in de hallen van de Vereende Staat.

Maar is het niet duidelijk?: Gelukzaligheid en afgunst zijn de teller en de noemer van de breuk die geluk wordt geheten. En wat toch ware de zin geweest van al die talloze offers van de Tweehonderdjarige Oorlog, indien in ons leven toch nog een aanleiding tot afgunst zou zijn blijven bestaan! En die wás ook blijven bestaan, daar er nog steeds neuzen 'als knopen' en 'klassieke' neuzen waren gebleven (ons gesprek van toen op de wandeling), daar naar de liefde van de ene groep nog steeds door velen werd gedongen, en naar die van anderen door niemand.

Logisch dat de Vereende Staat na de Honger aan zich te hebben onderworpen (algebraïsch – de som der uiterlijke zegeningen), de opmars inzette tegen de tweede gebiedster der wereld, tegen de Liefde. Ten langen leste was ook dit element overwonnen, d.w.z. georganiseerd, gemathematiseerd, en omstreeks 300 jaar geleden was onze historische '*Lex sexualis*' afgekondigd: 'een iegelijk der nummers heeft recht op elk willekeurig nummer (evenzeer als op een seksueel product)'.

* Dit woord is bij ons slechts in de vorm van een dichterlijke metafoor bewaard gebleven: de chemische samenstelling van deze stof is ons onbekend.

Nou, verder is het nog een kwestie van techniek. U wordt zorgvuldig onderzocht in de laboratoria van het Seksuele Bureau, men bepaalt precies het gehalte aan geslachtshormonen in het bloed, en dan werkt men voor u een daarmee overeenkomstige Tabel van seksuele dagen uit. Daarna dient u een verzoekschrift in, dat u op de u toegevoegde dagen gebruik wenst te maken van nummer zo- en zoveel (of nummers), en ontvangt u het daarbij behorende couponboekje (het rozerode). Dat is alles.

Het is duidelijk: aanleidingen tot afgunst zijn er volstrekt niet meer, de noemer van de breuk van het geluk is tot nul teruggebracht: en de breuk verandert in een heerlijke oneindigheid. En datgene wat voor de Ouden juist een bron was van talloze aartsdomme tragedies, is bij ons teruggebracht tot een harmonische, aangename en tevens nuttige functie van het organisme, evengoed als de slaap, de fysieke arbeid, het tot zich nemen van voedsel, de stoelgang en andere. Hieruit ziet u hoe de grootse kracht der logica alles reinigt wat zij maar heeft aangeroerd. O, indien ook u, onbekenden, die goddelijke kracht zoudt leren kennen, indien ook u het zoudt leren haar te volgen tot het einde.

...Vreemd toch: ik heb vandaag over de allerhoogste toppen in de geschiedenis der mensheid zitten schrijven, de hele tijd heb ik de allerzuiverste berglucht der gedachte ingeademd, – en tóch: binnen in mij is het ietwat bewolkt, spinnenwebachtig, en kruiselings zit er iets als een vierpotige x. Of het zijn die poten van mij, en het komt allemaal doordat zij mij lang voor de ogen hebben gezweefd, mijn ruwharige poten. Ik praat er liever niet over, en ik houd niet van ze: het is nog een spoor van de barbaarse tijden. In mij zouden toch zeker niet werkelijk...

Ik wilde dit allemaal eigenlijk doorschrappen, daar het het bestek te buiten ging. Maar daarna besloot ik het niet door te schrappen. Mijn aantekeningen moesten maar (gelijk een hypergevoelige seismograaf) zelfs van de onbeduidendste hersentrillingen de kromme registreren: soms kunnen immers juist dergelijke trillingen als voorbode dienen...

Maar dat is toch al te absurd, dat zou ik toch inderdaad moeten doorschrappen: alle elementen zijn door ons in hun beddingen geleid, er kan geen enkele catastrofe komen.

En nu is het mij volkomen duidelijk: het vreemde gevoel van bin-

nen is nog steeds een gevolg van diezelfde vierkantspositie van mij, waarover ik in het begin heb gesproken. En er zit geen x in mij (dat kan niet); ik ben eenvoudig bang dat er een x zal achterblijven in u, mij onbekende lezers. Maar ik geloof dat u mij niet ál te streng zult beoordelen. Ik geloof dat u zult begrijpen dat ik het zo moeilijk heb met schrijven, als geen enkele schrijver in de loop van de geschiedenis der mensheid ooit heeft gehad: sommigen schreven voor hun tijdgenoten, anderen voor hun nazaten, maar niemand heeft ooit geschreven voor zijn voorvaderen of voor wezens die op zijn woeste, verre voorvaderen geleken...

6DE AANTEKENING

Schema Een voorval. Het vervloekte 'dat is duidelijk'. 24 uur.

Nogmaals: ik heb mijzelf de plicht opgelegd te schrijven zonder ook maar iets te verhelen. Daarom moet ik, hoe triest dat ook zij, er hier gewag van maken dat zelfs bij ons het proces der verharding, der kristallisatie van het leven ogenschijnlijk nog niet zijn voltooiing heeft bereikt, er zijn nog enkele treden over, eer het ideaal bereikt zal zijn. Het ideaal (dat is duidelijk) ligt dáár, waar zich verder geen incidenten meer voordoen, terwijl bij ons... Kijk eens aan, had u nog iets!: in de Staatskrant lees ik vandaag dat op het Kubusplein over twee dagen een feest van de Rechtspleging zal worden gehouden. Dus moet weer eens een van de nummers de normale gang van de grootse Staatsmachine hebben verstoord, is er weer eens iets onvoorziens, iets onvoorberekenbaars voorgevallen.

En daarnaast is er iets voorgevallen met mij. Zeker, het heeft zich afgespeeld in de loop van zo'n Persoonlijk Uur, d.w.z. in de loop van de tijd die speciaal voor onvoorziene omstandigheden is uitgetrokken, maar toch...

Omstreeks 16 uur (om nauwkeuriger te zijn: om tien minuten voor 16) zat ik thuis. Plotseling ging de telefoon: 'D-503?' klonk een vrouwenstem.

'Jawel.'

'Bent u vrij?'

'Ja.'

‘Ik ben het, I-330. Ik kom zo dadelijk even bij u aanvliegen, en dan gaan we samen naar het Huis der Ouden. Is dat afgesproken?’

I-330... Die I irriteert me, stoot me af, ja, jaagt mij haast angst aan. Maar juist daarom zei ik toch: ja.

Vijf minuten later zaten wij al aan boord van een aero. Het blauwe meise majolica van de hemel, en een lichte zon: aan boord van haar eigen gouden aero gonst zij achter ons aan, zonder ons in te halen en zonder op ons achter te geraken. Maar daarginds, voor ons uit, bolt als een blanke blaar een wolk, een onzinnige, poezelige wolk (als de wangen van een aloude ‘cupido’), en dat hindert me enigszins. De voorruit is opgeklapt, het waait, de lippen drogen: onwillekeurig lik je ze steeds af en denk je steeds aan de lippen.

Kijk, daar doemen al in de verte wazig-groene vlekken op, daarginds, achter de Muur. Vervolgens een lichte, onwillekeurige popeeling van het hart: omlaag, omlaag, omlaag, als van een steile berg, en daar staan wij bij het Huis der Ouden.

Heel dat vreemde, broze, blinde bouwwerk was rondom gehuld in een glazen schaal: anders was het natuurlijk allang ineengestort. Bij de glazen deur zat een besje, één en al rimpels; en in het bijzonder haar mond: niets dan vouwen, plooiën, haar lippen waren al binnenwaarts gegroeid, haar mond was in zekere zin toegewassen, en het was geheel onwaarschijnlijk dat zij zou gaan spreken. En toch deed zij dat.

‘Wel, wat mag het zijn, lieve mensen, komt u een kijkje nemen in mijn huisje?’ en de rimpels begonnen te glanzen (d.w.z. ze trokken waarschijnlijk straalsgewijze samen, hetgeen ook de indruk wekte van ‘begonnen te glanzen’).

‘Ja, omaatje, ik kreeg er opeens weer zin in,’ zei I tegen haar.

De rimpels glansden. ‘Lekker zonnetje, hè? Wel, wat komt u doen, wat komt u doen? Ach, u ondeugd, ach, u ondeugd toch! Ik wee-eet het wel, ik weet het wel! Nou, best: gaat u maar alleen, ik blijf maar liever hier, in het zonnetje...’

Hm... Waarschijnlijk was mijn reisgezellin hier een vaak geziene gast. Ik wil iets van mij afschudden, er hindert mij iets: waarschijnlijk nog steeds datzelfde volhardende gezichtsbeeld: de wolk aan het vlakke blauwe majolica.

Toen wij langs een brede, donkere trap naar boven klommen, zei I: ‘Ik houd van haar... van dat besje.’

‘Waarom?’

‘Och, ik weet het echt niet. Misschien wel om haar mond. En misschien ook wel om niets. Zomaar.’

Ik haalde mijn schouders op. Zij vervolgde, met een zweem van een glimlach, en misschien ook wel geheel zonder glimlach: ‘Ik gevoel mij zeer schuldig. Het is duidelijk dat het niet een “Liefde-zomaar” zou moeten zijn, maar een “liefde-omdat”. Alle elementen moeten...’

‘Dat is duidelijk...’ stak ik van wal, maar meteen betrapte ik mijzelf op dat woord en blikte steels naar I, of zij het gemerkt had of niet.

Zij keek naar een plek omlaag; haar oogleden had zij laten zakken, zoals rolgordijnen.

Daar kwam mij een herinnering voor de geest: ’s avonds, omstreeks tweeëntwintigen, loop je over de boulevard, en te midden van de helverlichte, doorzichtige kooien zie je donkere met neergelaten rolgordijnen, en daar, achter die rolgordijnen... Wat ging er daar bij haar om, daar achter die rolgordijnen? Waarom had zij vandaag opgebeld, en waarom was dit alles?

Ik opende een zware, knersende, ondoorzichtige deur: en daar stonden wij in een duister, wanordelijk vertrek (dat heette vroeger bij hen een ‘appartement’). Dat, hoogst vreemde, ‘koninklijke’ muziekinstrument; en die wilde, ongeorganiseerde, waanzinnige (als die muziek van toen) bontheid van kleuren en vormen. Een wit vlak bovenaan; donkerblauwe muren; de rode, groene, oranje en andere banden der oude boeken; geel brons; kandelabers en een beeld van Boeddha; de door epilepsie vervormde, in geen enkele vergelijking te vangen lijnen der meubels.

Met moeite kon ik het in die chaos uithouden. Maar mijn reisgezellin beschikte zo te zien over een sterker organisme.

‘Dit is mijn meest geliefde...’ en opeens bedacht zij zich als het ware: er volgde een glimlach als een angelsteek, witte scherpe tanden. – ‘Of nauwkeuriger gezegd: de onzinnigste van al die “appartementen” van hen.’

‘Of nog nauwkeuriger: van hun staten,’ verbeterde ik. ‘Duizenden microscopische, altoos oorlog voerende staten, meedogenloos als...’

‘Nou ja, dat is duidelijk...’ zei I, zo te zien heel ernstig.

Wij liepen een kamer door, waar kleine kinderbedjes stonden (de kinderen waren in die tijd eveneens particulier eigendom). En op-